

Phẩm 13: QUÁN HÀNH

Như phẩm trước đã nói về sự phá uẩn như sắc..., ở đây cũng có sự đối trị trái nhau. Vì sao? Như lời Phật dạy: Này các Bí sô! Các ông phải biết rõ như thật: sắc là vô thường cho đến thức, pháp cũng là vô thường, vì văn này chứng minh là có uẩn như sắc v.v...

Luận giả nói: Chỗ nêu về tăng thượng nơi thế tục để này chẳng phải là Thắng nghĩa đế, nên có tụng nói:

*Nếu pháp hư vọng kia
Là hữu vi thế tục
Pháp Niết-bàn không vọng
Tức là Thắng nghĩa đế.*

Thích: Hư vọng này là cảnh giới của tà trí, người ngu không thật ở trong pháp hư dối không phần vị chấp là sắc có tánh.

Lại nữa, tụng nói:

*Pháp hư vọng kia là
Do các hành vọng chấp.*

Thích: Ở đây tức không có sự trái nhau về chỗ có được, nên tụng dưới nói:

*Là pháp hư vọng kia
Trong đó chỗ chấp nào?*

Thích: Vì không hề có, ví như sừng thỏ... Pháp hư vọng mà không hòa hợp nên pháp hư vọng là tuy có giảng nói đều là hư vọng. Cho nên Phật Thế Tôn rộng vì chúng sinh mà khai thị, Ngài khắp vì tất cả hoặc căn hoặc pháp tùy phiền não và hai chướng sở tri ... đều là rỗng không, khiến cho họ được đoạn trừ. Tức là vì tánh không kia, lìa cả hai biên nên trong đó nói về các pháp hư vọng quyết định đều là “có” của thế tục đế. Nếu pháp hư vọng ở trong Thắng nghĩa đế thì như thành Càn-thát-bà. Lại nữa, hoặc pháp hư vọng là tuy ở trong chỗ đã nêu này nhưng cũng chẳng phải là pháp vọng có thể có. Cho nên Phật Thế Tôn giảng nói về các pháp “có” đều không có trái nhau. Nếu nói các pháp không có tức là chứng thành nghĩa “không” của tự tánh để trừ bỏ vọng chấp.

Lại nữa, tụng nói:

*Các pháp không tự tánh
Vì thấy có tánh khác.*

Thích: Nếu thấy có tánh biến dị của pháp thì pháp kia là vô ngã, vô ngã thì vô thường, vô thường tức không có. Đã nói như vậy là vì hư vọng, pháp này như vậy, nên tụng sau nói:

*Pháp vô tánh cũng không
Vì tất cả pháp “không”.*

Thích: Tuy nói các pháp đều là rỗng không tức các pháp kia giống như hoa đốm giữa hư không, nhưng cũng chẳng phải có cái pháp không có tự tánh kia, và hoặc như đối tượng thành tựu của “không có”.

Lại nữa, tụng nói:

*Nếu pháp không tự tánh
Tại sao pháp có khác?*

Thích: Nếu pháp có khác thì tự tánh cũng khác. Nếu các pháp kia không có tự tánh thì không có hòa hợp. Cho nên, nếu thấy tự tánh mỗi một các pháp có khác biệt thì vì sao không nói đây là hư vọng? Nên tụng sau nói:

*Nếu pháp có tự tánh
Lại cũng có khác gì?*

Thích: Nếu pháp ấy không có tự tánh thì không có pháp nào có thể có hòa hợp khác tánh. Chấp có tánh thì rơi vào lỗi lầm. Điều này tại sao?

Lại nữa, tụng nói:

*Nếu các pháp là khác Pháp
không khác được có Pháp
hiện trú nếu khác Sau biến
khác không thành.*

Thích: Nếu sau là đối khác thì ví như già tạo nên tướng già, đây là trái với tỷ lượng của chính nó.

Hoặc có người nói: Nếu có pháp có thể đối khác, mà không lìa tự thể thì sửa phải tức liền thành lạc. Nếu vậy thì có lỗi hoàn toàn thuộc nhân.

Lại nữa, tụng nói:

*Nếu pháp tức có khác
Sửa phải tức thành lạc.*

Thích: Cũng chẳng phải lìa vị ngon, sức khí, thể báo... các pháp sửa tức liền thành lạc, mà vì do tánh duyên. Lại nữa, cũng chẳng phải một loại sửa khác có lạc; thì điều này đối với thời thứ hai là hoàn toàn có lỗi. Nên tụng sau nói:

*Hoặc nếu khác với sửa
Sao lại được thành lạc?*

Thích: Cũng chẳng phải sửa khác mà có lạc có thể được, điều này không rơi vào lỗi một hướng, cho nên không có pháp khác có thể thấy,

có tức là hư vọng. Vì sao? Vì tự tánh rỗng không. Trong Thắng nghĩa đế cũng không có một ít phần pháp “chẳng không”, pháp đối đãi “không” mà có chỗ thành tựu.

Lại nữa, tụng nói:

*Nếu có pháp “chẳng không” Thì phải có pháp
“không”*

*Không chút pháp “chẳng không” Sao có được
“không” ấy?*

Thích: Vì nhân không thành nên trong đó chẳng có pháp “không” có thể nói. Nay vì chứng thành như vậy nên Đức Thế Tôn giảng thuyết nghĩa “không”, như chỗ đã nói ấy thì điều này thế nào? Nên tụng sau nói:

*Trừ có nên nói không Khiến ra khỏi các
kiến Hoặc nếu thấy có, không Chư Phật
không hóa độ.*

Thích: Đây là trừ bỏ các chấp “không”. Chư Phật Thế Tôn giảng thuyết chớ có nghi ngờ, huống gì có sai khác. Nếu muốn có cái “không” ấy thì đây trở thành có sự chấp trước đối với tự tánh của pháp. Trong đó cũng chẳng có tánh có thể nắm giữ, cần phải lìa bỏ. Hoặc nếu đối với “không” mà có chỗ nắm giữ, đây là chấp một bên, người kia chấp có là chấp phương tiện không khác. Phải biết, những người này chư Phật không thể giáo hóa.

